

Vertrouwen en conjunctuur

Auteur(s):

De Nederlandsche Bank

Verschenen in:

ESB, 82e jaargang, nr. 4118, pagina 663, 3 september 1997

Rubriek:

Monitor

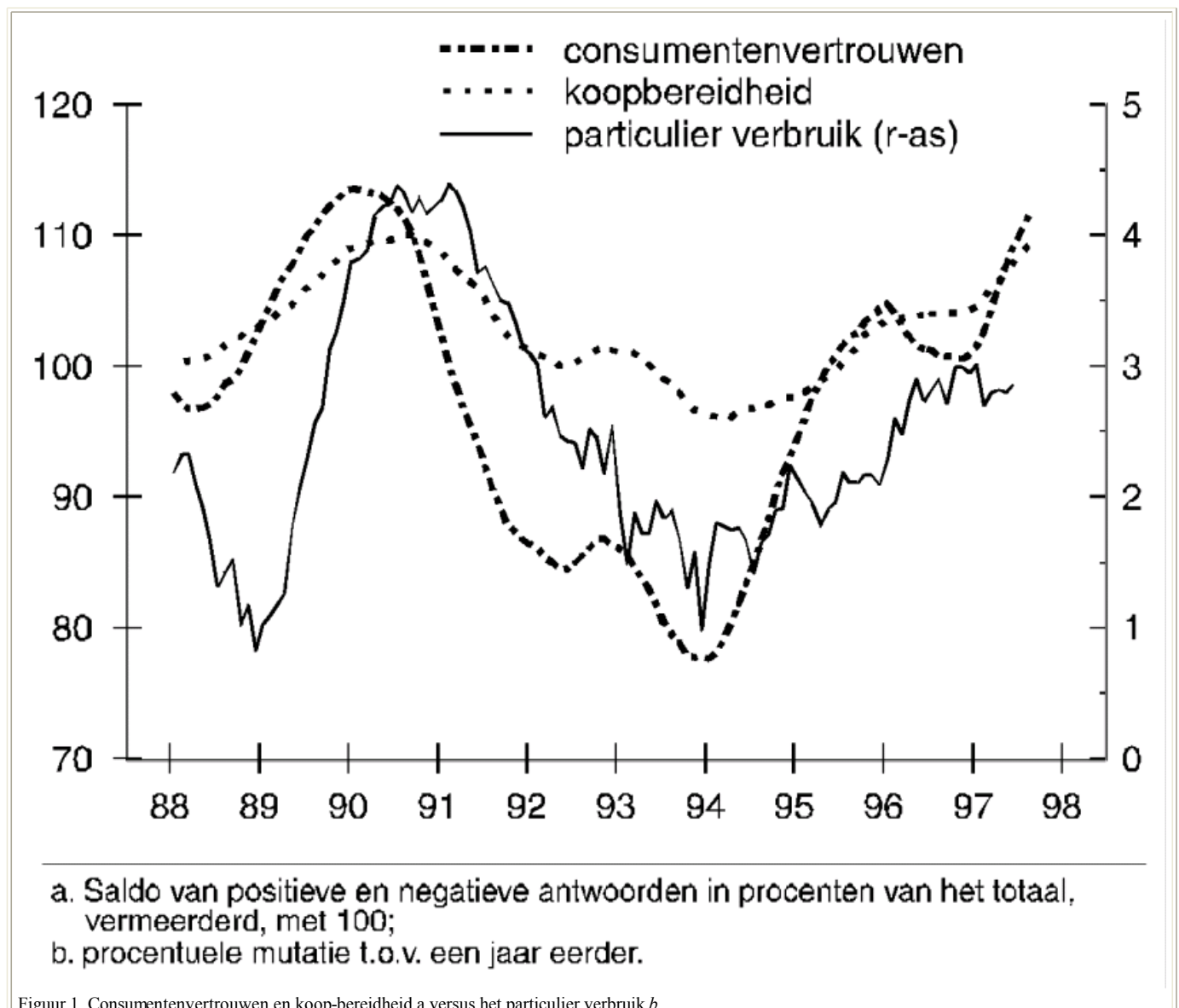
Trefwoord(en):

conjunctuurindicator

Onlangs berichtte het CBS dat het consumentenvertrouwen in Nederland een recordhoogte heeft bereikt. Ook het producentenvertrouwen bevindt zich op een hoog niveau. Wat zeggen beide ontwikkelingen over de conjunctuur in Nederland?

Vertrouwensindicatoren geven een indicatie over het toekomstig gedrag van ondernemers en producenten. Gezien het subjectieve karakter van vertrouwensindicatoren is op voorhand echter wel enige voorzichtigheid geboden bij de interpretatie. Met name op de wat kortere termijn kunnen de indicatoren worden beïnvloed door allerlei ontwikkelingen die weinig met de economische werkelijkheid te maken hebben. Zo is het bekend dat consumenten in de zomer, daartoe waarschijnlijk aangespoord door het weer en de vakantie, aanmerkelijk positiever zijn over de economische ontwikkelingen dan in de rest van het jaar. En bij investeringsenquêtes tonen ondernemers in het voorjaar meestal meer bereidheid te investeren dan in het najaar. Het lijkt dan ook geen toeval dat het record bij het consumentenvertrouwen in augustus valt.

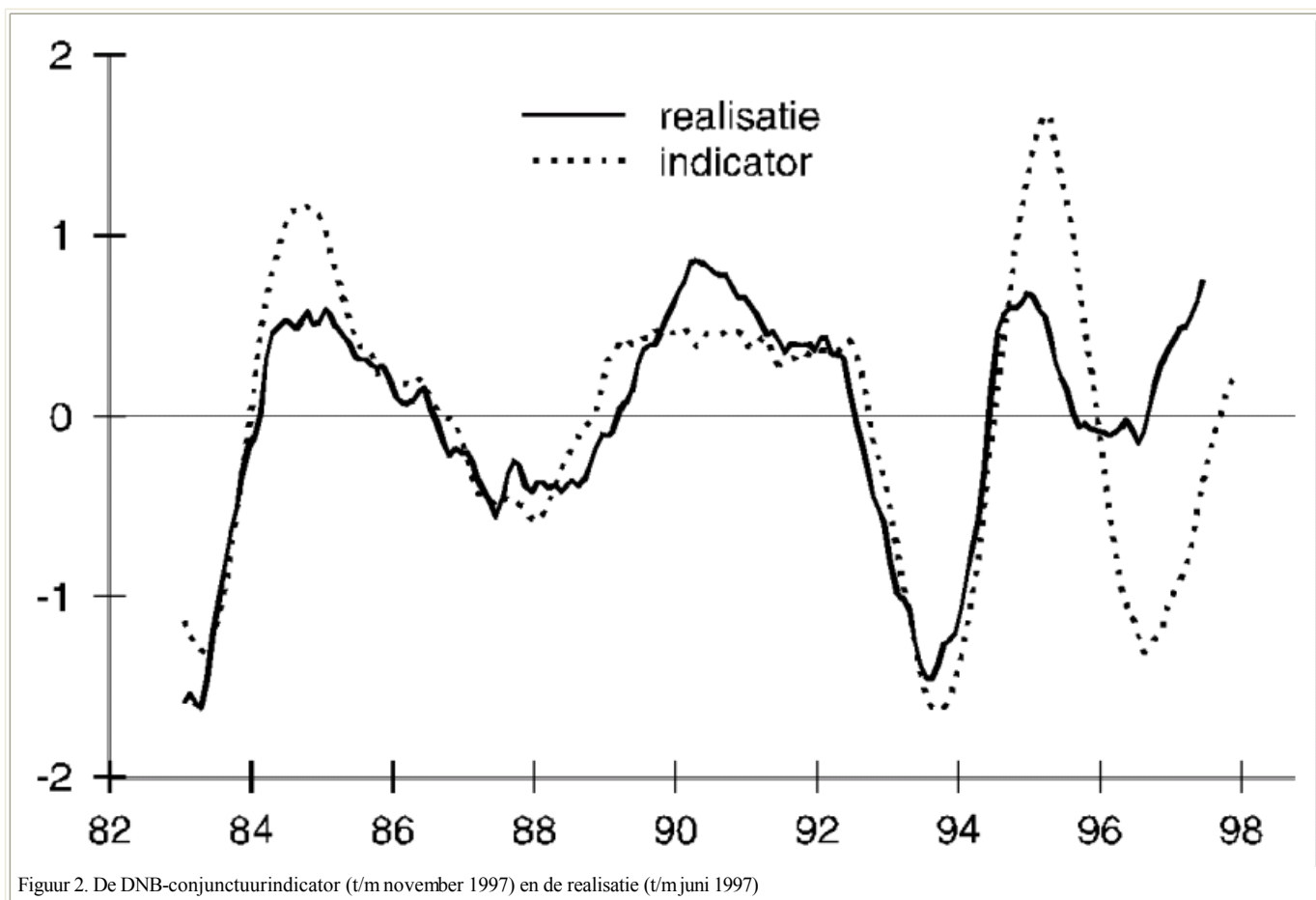
Om niet door korte-termijn-invloeden te kunnen worden misleid, moet de samenhang tussen economische werkelijkheid en het oordeel daarover bij een wat langere termijn worden gezien. In [figuur 1](#) bezien we consumentenvertrouwen en de groei van het particuliere verbruik op die wat langere termijn, waarbij twaalfmaandsvoortschrijdende gemiddelden zijn genomen om de seizoenseffecten te elimineren. Naast het algemene consumentenvertrouwen is ook de deelindicator voor de koopbereidheid afgebeeld. De koopbereidheid weerspiegelt het oordeel van de consument over zijn eigen financiële situatie en over de vraag of de tijd gunstig is grote aankopen te doen.

Beide indicatoren van consumentenvertrouwen vertonen een duidelijke samenhang met de groei van het particuliere verbruik. Het verder oplopen van de indicatoren kan worden geïnterpreteerd als een voorteken van een verder oplopen van de groei. Een regressie-analyse bevestigde het beeld dat beide indicatoren een duidelijke samenhang vertonen met het particuliere verbruik. De correlatie over de periode 1988-1997 was het sterkst (een correlatiecoëfficiënt van ongeveer 0,85) bij een lead van respectievelijk dertien maanden en zes maanden voor het algemene vertrouwen en de koopbereidheid. De OESO vond over een langere periode met kwartaalgegevens eveneens een duidelijke samenhang tussen consumentenvertrouwen en particulier verbruik in Nederland (een correlatiecoëfficiënt van 0,74 bij gelijktijdigheid en een lead van één kwartaal) ⁴.

Zoals het consumentenvertrouwen een duidelijke samenhang kent met het particuliere verbruik, kent het producentenvertrouwen een duidelijke samenhang met de industriële productie. Van deze eigenschap van het producentenvertrouwen is gebruik gemaakt bij het samenstellen van de DNB-conjunctuurindicator. Het producentenvertrouwen bestaat uit drie onderdelen, te weten het oordeel van de ondernemers over de orderpositie, het oordeel over de voorraden gereed product en de verwachte bedrijvigheid. Dit laatstgenoemde onderdeel maakt deel uit van de DNB-conjunctuurindicator. Verder is de in de DNB-conjunctuurindicator opgenomen Ifo-conjunctuurttest mede een weerspiegeling van het vertrouwen van producenten in Duitsland, die van groot belang zijn voor Nederland in verband met onze afhankelijkheid van Duitsland.

Onder meer dankzij de ontwikkeling van beide indicatoren van het producentenvertrouwen vertoont de DNB-conjunctuurindicator sinds enige tijd een positief beloop, hetgeen wijst op een aanhoudend gunstige conjunctuur (figuur 2). Tot slot geldt dat het producentenvertrouwen in Nederland nog als belangrijk voordeel biedt dat extra informatie beschikbaar komt over de voorraden, een grootheid die als sluitpost dient van de nationale rekeningen. Doordat het oordeel van ondernemers over de voorraden wordt gevraagd kan de voorraadcyclus in de economie wat beter worden gevolgd

Figuur 2. De DNB-conjunctuurindicator (t/m november 1997) en de realisatie (t/m juni 1997)

1 T. Santero en N. Westerlund, *Confidence indicators and their relationship to changes in economic activity*, OESO, Economics Department Working Paper nr. 170.